شماره نمبر 12

قصه های هزارگی

فولاد پادشاه

و دیگه نقل ها

فرهاد زاهدی

مشخصات کتاب

نویسنده:	فرهاد زاهدی
رسام:	فرهاد زاهدی
کمپوزنگ:	محمد اسحاق
چاپ کننده:	موسسه سواد آموزی هزارگی
تعداد چاپ:	۵۰۰
تاریخ چاپ:	۲۰۰۳ء (۱۳۸۲ ﻫ)
نوبت چاپ:	اول بار (دَ هزارگی) کوئٹه

Book Title:	*Folad Padsha, Zakhm-e-Shamsher Jor Musha Zakhm-e-Zibo na, Ba kas kadi ba khod kadi*
Writer:	*Farhad Zahidi*
Drawing:	*Farhad Zahidi*
Composing:	*Muhammad Ishaq*
Publisher:	*Hazaragi Literacy Organization*
Printed:	*500*
Edition:	*First, 2004 AD (1382 AH)*
Printer:	*United Printers. Quetta*

موسسه سواد آموزی هزاره گی

فولاد

پادشاه

فولاد پادشاه

دَ زَمانای گاه یک پادشاه بود که هَمیشه کوشِش مُوکد دَ مَملکت شی صَفا و صُلح، آرامِش و عدالتِ ماکم باشه.
اِی پادشاه دُشمنِ آدمای ظالِم، طرفدارِ مردُم بود. نام ازُو فولاد پادشاه بود.

یک روز شاه که از شِکار پَس میماد. پیشِ قَصر خُو یک سگ ره دِید که دَ دانِ دروازهِ قَصر خاو کده. شاه سگ ره قد سرِ لَغه از راهِ خُو دُور کد. سگ که گُشنه بود قَغ زده از پیشِ قَصر بال شُده سُون مَنِه شار رافت.

فولاد پادشاه زِیاد دِل شی بَلدے سگ تفِید و اِحساس کد

که یک گُناهِ کٹه ره انجام دَده. دَ خانه آماد، دِیق دَ یک کَمر شِیشت، آبِه شاه که مَلِکه مَملکت بود، از فولاد پادشاه پُرسِید:

" شاه چَره دِیق شِیشته، خَیر اَسته؟"

فولاد پادشاه تَمام قِصّای خُوره بَلدے آبِه خُو گُفت. مَلِکه از شِنِیدونِ قِصِه شاه زِیاد دِیق شُده دَ فِکر رافت. شاه رُوی خُو سُونی آبِه خُو بال کده گُفت:

" مَلِکه عالم! اِمروز ما یک گُناه ره مَرتکَب شُدوم که گُناهِ شی مَره خاک ، خاکِشتر خاد کد. بِیه تُو پیش ایسته شُو، ما از پَس تُو دُعا مونُم که شاید خُدا جَزای اَزی گُناه ره دَ دُنیا از مه بِیگره. ما طاقتِ عذابِ آخِرت ره نَدروم."

آبِه شاه گُفت:

" بَچِیم تُو پیش ایسته شُو که شاه اَستِه. شاه نامِ خُداوندِ عالم اَسته، تُو دُعا کُو ما آمِین موگُم."

شاه قَبول نَکده مَلِکه ره گُفت:

" اَی مَلِکه عالم! تُو آبِه از مه اَستِه، اِحترام از تُو ره خُداوندِ.

بُزرگ واجِب کده، تُو دُعا کُو ما آمین موگم. شاید خُدا جَزای اَزی گُناه ره که ما یک زِنده دَم ره آزار رَسندوم، دَ دُنیا از مه بیگره."

آبِه شاه دُعا کده، فولاد پادشاه آمِین گُفت. دِلِ فولاد پادشاه آرام گرِفت.

یک روز که هَوا صاف و آسمو نیلی بود، عطرِ گُلها تَمام جای ره خوشبُوی کده و مُرغای خوش آواز دَ هر طَرف دَ آواز خانی شرُوع کده بودَ. شاه هَوای شِکار دَ سر شی زده قد لَشکر و نِگابانای خُو سُونی دَشت و صَحرا رَیی شُد. وَختیکه فولاد پادشاه دَ شِکارگاه رسِید، یک آهُو ره دِید که شاخای شی از طِلای سُرخ اَسته. شاه اَمر دَد:

"آهُو ره دَ کَمند زِنده بیگرِید."

پالوانای سِپاه کَمند اَندخت. مگر هیچ کس آهُو ره گرِفته نَتنِست. شاه قد نَفرای خُو حَلقهِ مَحاصره ره دَ گِردِ آهُو تَنگ کد. تاکه آهُو دَ بَین مَحاصره مَند. شاه اَمر کد:

" آهُو از گیرِ هر کس دُوتا کَنه، اَمُو آدم بایَد آهُو ره زِنده

گِرفته بَیره." یک دَفه آهُو از بَلے سرِ شاه ٹوپ اَندخته دُوتا کد. شاه از پاسِ آهُو آس خُوره جولَو دَده رافت. لَشکر حَیرو و سرگردو دَ جگِه فولاد پادشاه مَند.

آهُو پیش، شاه از پاس شی سُونی سر زِمینای نامعلُوم دَ جولَو بود تاکه هَوا تَرِیک شُد.

آهُو دَ یک شار داخِل شُد. شاه از پاسِ آهُو دَ شار رافت. آهُو دَ بَین خانه های شار از پیشِ چِیمِ شاه گُم شُد. شاه دَ یک بیرنه رَسِید. از زِینِ آس تا شُده دَ یک کَمر تَکیه کده آس ره آزاد ایله کد. شاه از مَندگی خاو رافت.

فولاد پادشاه از آوازِ غالماغال بیدار شُد. دُو نَفر عَسکر اُو ره ماکم گِرفته پیشِ اَفسر خُو بُرد. اَفسر اَمر دَد:

دِستای فولاد پادشاه ره دَ پُشت شی بَسته کده پیشِ پادشاه بُبرِید. فولاد پادشاه از اَفسر پُرسِید:

" جناب، گُنای از مه چِیز اَسته. ما یک شِکار چی اَستوم که از پاس آهُوی از دام دُوتا کَده دَ اِی شار اَمدوم."

اَفسر گُفت:

" اَی دُوزِ نَمک حَرام، دِی شاو خَزانـِه شاه ره دُوزی کـدِه. زُود بـُگی، خزانـِه پـادشاه ره دَ کُجا تـاشه کـدِه. اگـه نـه شاه تـُوره اِعدام مُونـه."

دَ اَمرِ اَفسر فولاد پـادشاه ره دَ قَصرِ شاه بـُرد. وزِیـر رُوی خُو سُونـی شاه بـال کـده گـُفت:

" جناب عالی! اِی دُوز کَسی اَسته کـه دِی شاو خزانـِه شایـی ره دُوزی کـده دَ یـگو جای تـاشه کـده. آلی عالی حضرت چی سزا بـَلدِے اَزی دُوزِ خَطرنـاک دَ نـَظر دَره."

شاه دَ قـار اَمر دَد کـه "دِست و پـای فـولاد پـادشاه ره مُونـٹی کـنـه." جَلاد دَ اَمرِ شاه دِست و پـای فـولاد پـادشاه ره از بـازُو و زانـُو مُونـٹی کـده، اُو ره دَ سرِ سَرک اَنـدخت.

فـولاد پـادشاه دَ سرِ سَرک شِیشتـه تـَن دَ تـقدِیـر دَد. دَ دِلِ عِبادتِ خُدا ره مُوکـد. یـک روز یـک دیـغو کـه از پـیشِ فـولاد پـادشاه تـیر موشُد، چِیم شی دَ فـولاد پـادشاه خورد. پـیشِ فـولاد پـادشاه اَمده گـُفت:

" او بـَندِه خُدا، خُدا از تـُو دِست و پـای تـُوره گـِرفـته دَ چـِیز بـَلا

گِرفتار شُدِه؟"

فولاد پادشاه گُفت:

" دَ تُهمتِ ناق گِرفتار شُدوم. شاه دِست و پای مَره که خُدا دَده بود، مُونتی کد."

دیغو گُفت:

" ما دَ قُشلاق یک زِمی دَروم، اگه قَبُول دَرے تُوره دَ اُونجی موبرُم، تا مُرغَکو ره جِیغ شور کده تور بِدی."

فولاد پادشاه قَبُول کد. دیغو اُو ره پُشت کده دَ قُشلاق بُرد. وَختی دیغو دَ بَلے کِشتزار خُو رَسِید، فولاد پادشاه ره دَ زیر سایِه درخت ایشت. فولاد پادشاه دیغو ره گُفت:

" او پَدر! یک قُرآن بَلدے از مه یَیرو که دَمی گوشه قُرآن قِرائت کده ساعت خُوره تیر کنُم. دِیگه کار از مه نَمَیه."

دیغو قَبُول کده دَ شار رافته یک قُرآن آوُرد، پیش فولاد پادشاه ایشت. فولاد پادشاه که دِست نَدشت کوشِش مُوکد قد زِبوی خُو قُرآن ره وَرق بِزنه.

فولاد پادشاه هر روز گَصُبای گاه دَ قِرائتِ قُرآن شُروع

مُوکد. آوازِ فولاد پادشاه اُو قَدر زیبا بود که مُرغَگونِ هَوا دَ گِرد شی جَمع مُوشُد.

دَ نزدیکِ زمِینِ دیغو یک باغ بِسیار بُزرگ از پادشاهِ ازُو مَملکت بود. دَ بَین باغ یک قَصرِ فِرعونی بود که دُخترِ شاه دَ اُونجی زِندگی مُوکد.

یک روز صُوْبای گاه دُخترِ پادشاه دَ سرِ قَصر بُر شُد که دُنیا ره سَیل کنه. هَوای مُلایم گَصُبایی مِیچلِید. آوازِ

مُرغَکو باغ ره پُر کده بود. دُخترِ پادشاه چار طرف خُو درخت، کوه، کِشت‌زار ره توخ مُوکد که آوازِ زیبا و خوش دَ گوش شی خورد. خُوب که گوش کد، آوازِ تِلاوتِ قُرآن بود.

دُخترِ پادشاه از آوازِ تِلاوت بِسیار خوش شُده بود. بَعد اَزی هر روز دُخترِ پادشاه دَ بامِ قَصر بُر مُوشُد آوازِ فولاد پادشاه ره گوش مُوکد. یک روز دُخترِ پادشاه که عاشق آوازِ فولاد پادشاه شُده بود از کنِیز خُو پُرسِید:

" از پای کوه از کِشت‌زارِ گندُم آوازِ تِلاوت مَیه، تُو خَبر نَدرے، اِی آواز از کی یه؟"

کنِیز گُفت:

" ما اِمروز رافته اَزُو جای آوال مَیرُم."

کنِیزِ دُخترِ پادشاه از قَصر بُر شُده سُونی آوازِ تِلاوت رَیی شُد. رافته رافته آواز نزدِیک تَر مُوشُد. تاکه دَ صایبِ آواز رَسِید. دِید یک جوانِ خوش قواره و زیبا که دِست و پای شی مُونتی یه دَ سایِه درخت شِشته دَ آوازِ غم اَنگیز و سوزناک تِلاوت قُرآن مُونه. کنِیز خود خُوره نِشو نَدد. پَس دَ

قَصرِ دُخترِ پادشاه اَماد. دُخترِ پادشاه وَختی کنیز ره دِید پُرسان کد:

" کنیزِ عزیز، تُو چِیز دِیدی؟ "

کنیز که چیمای شی پُر آو شُدد گُفت:

" یک جوانِ خوش چهره، بِلند و بالا که نَه دِست دَشت نَه پای صایبِ آواز بود. "

دُخترِ پادشاه که عاشق فولاد پادشاه شُدد دَ فِکر رافت.

یک روز دُخترِ پادشاه دُو خربُوزه یک دانه خام، یک دانه پُخته بَرای آتِه خُو رَیی کد. خربُوزِه پُخته ره کارد زَده بود. شاه وَختی تُحفِه دُختر خُوره دِید، وزِیرای خُوره طَلَب کده پُرسِید:

مَعنای اَزی دُو خربُوزه چِیز اَسته؟ "

وزِیر تَعظِیم کده گُفت:

" عالی حَضرت، شاهزاده عالیه قد رَیی کدون اَزی تُحفه اِی چِیز ره گُفته که ما خام بودُم، پُخته شُدم و بایَد دَ خانِه بَخت بورُم. "

شاه اَمر دَد جَشن بِیگره. شاه دُختر خُوره دَ قَصرِ پادشایی طَلب کده گُفت:

" عزِیز دِلیم! ما تَمام شاهزاده ها، اَفسرها، صایبِ مَنصب های خُو طَلب مُونُم. تُو هر کس ره که خوش کدی پای زار خُو ره دَ پُشت شی دی. ما اَمُو کس ره داماد خُو قَبُول مُونُمَ. "

دُخترِ پادشاه نِشانی فولاد پادشاه ره از کنِیز پُرسِید.

کنِیز تَمام قِصای خُو ره از اَوّل بَلدی دُخترِ شاه گُفت:

صُوبای اَزُو روز شاه تَمام شاهزاده ها، وزِیرای خُوره طَلب کد. تَمام ازُونا اَز پیشِ دُخترِ پادشاه تیر شُد مگر دُخترِ پادشاه هیچ کدم ازُونا ره قَبُول نَکد.

شاه که دِید دُختر شی شاهزاده ها و وزِیر زاده ها ره قَبُول نَکد. زِیاد تاجُب کد. اَفسرای جوان و پالوانای لَشکر ره خواست که اَز پیشِ دُخترِ پادشاه تیر شُنه.

دُخترِ پادشاه هَفت قَلم آرایش کده مغرُور دَ راست طرفِ پادشاه ایستاده شُده بود. اَفسرای سِپاه، صایبِ منصب های لَشکر پالوانا تیر شُد. مگر هیچ کُدم شی ره دُخترِ پادشاه

قَبُول نَكد. شاه اَمر دَد جوانای خوش چهره و زیبای شار ره جَمع کده از پیشِ دُخترِ پادشاه تیر کد. بِسم دُخترِ شاه هیچ کس ره قَبُول نَکد.

شاه که دَ غَضب اَمده بود، اَمر دَد هر چی کور و شَل دَ شار اَسته اَوُرده از پیشِ دُخترِ پادشاه تیر کنه.

دیغو که اَمرِ پادشاه ره شِنِید، دَ دِلِ خُو گُفت:

" ما اَم یک بیدِست و پای دَروم؛ باش رافته اَمُو بیچاره ره بَیرُم. "

دیغو دَ قُشلاق اَمده فولاد پادشاه ره پُشت کده دَ شار اَوُرد.

وَختِیکه دَ قَصرِ پادشاه رَسِید، آخری نَفر که کور بود از پیشِ دُخترِ شاه تیر مُوشُد. شاه از قار سُرخ شُده بود، رَنگِ وزِیرای شاه پِیک پَرِیده بود. دیغو دَ چالاکی فولاد پادشاه ره از پیشِ دُخترِ پادشاه تیر کد. یک دَفه دُخترِ پادشاه قد پای زار خُو دَ پُشتِ فولاد پادشاه زَد.

شاه که دِید دُختر شی فولاد پادشاه ره قَبُول کده دَ غَضب گُفت:

" اَی بی حَیا، تُو دُوزِ خزانِه اَز مَره دَ شُوی قَبُول دَرے، بورُو گُم شُو، نَمک حَرام. "

شاه اَمر دَد دُختر و فولاد پادشاه ره از شار بُر کنه.

دُخترِ پادشاه، فولاد پادشاه ره پُشت کده از شار بُر شُد. قد دیغو قاتی دَ قُشلاق رافت. دُخترِ پادشاه دیغو ره گُفت:

" بابَی، تُو کالای خاتُون خُوره دَزمه بَیرُو، کالای از مَره دَ دُختر خُو بُبر. "

دیغو رافته از خانِه خُو کالا اَوُرده دُخترِ پادشاه ره دَد.

دُخترِ پادشاه کالای کونِه خاتُونِ دیغو ره پوشِیده بَلدے پَیدا کدونِ نان دَ شار رافت. دَمی رَقَم چَند وَخت تیر شُد. روز دُخترِ پادشاه دَ شار مورافت نان و پَنِیر پَیدا کده بَلدے فولاد پادشاه میوُرد. دُخترِ پادشاه قد فولاد پادشاهِ بے دِست و پای خوش بود. دُخترِ پادشاه سَبد بافی ره از دیغو یاد گِرفته سَبد مُوبافِید، دَ شار بُرده سَودا مُوکد.

یک روز دُخترِ پادشاه از فولاد پادشاه خُدا حافِظی کده

دَ شار رافت. فولاد پادشاه دَ تِلاوت قُرآن شُروع کده بود که دُو مُرغ بَلے سرِ فولاد پادشاه سرِ شاخِه درخت شِشت. فولاد پادشاه قِرائت ره خلاص کد. هر دُو مُرغ قد یک دِیگهِ خُو دَ گپ زدو آماد. یک دَنهِ شی گُفت:

"پَر اَز مه بَلدے کور دوا یه، اگه کُدم کس کور باشه پَر از مه ره دَ چِیمای خُو بِزنه، چِیم شی روشن مُوشه."

مُرغِ دِیگه گُفت:

"پَر از مه بَلدے کسای که دِست و پای نَدشته باشه دوا یه. اگه کُدم کس دِست و پای نَدشتهِ باشه پَر از مَره دَ جان خُو بِزنه دِست و پای شی جور مُوشه، اگر شَل باشه تَندرُست مُوشه."

هر دُو مُرغ پَرای خُوره اَندخته رافت. فولاد پادشاه اَمو پَر ره که بَلدے شَل دوا بود قد دَندون خُو گِرفته دَ جای مُونتی شُده دِستِ راس خُو مَلِید. یک دَفه جان شی تَو گِرفت کم کم دِست شی جور شُد. فولاد پادشاه قد دِست خُو پَر ره دَ دِستِ چپ و پایای خُو مَلِید. دِست و پای شی جور شُد. فولاد

پادشاه از جای خُو بال شُده چَند قَدم اِی طَرف اُو طَرف رافت. خُدا ره شُکر کده سَجدهِ شُکر دَ جای اَوُرد.

وَختی دُخترِ پادشاه از شار پَس اَماد، یک جوانِ بِلند بالا ره دِید که سرِ سَنگ شِشته. دُخترِ پادشاه فولاد پادشاه ره دَ تای درخت نَدید. جوان قوارهِ شی مِثلِ قوارهِ فولاد پادشاه بود. دُخترِ پادشاه جِیغ زده گُفت:

" اَی جوان! شُوی از مَره کُجا بُردی، تُو کی اَستی؟ "

فولاد پادشاه تَمام قِصای خُوره بَلذِ دُخترِ پادشاه گُفت مگر دُخترِ پادشاه قَبُول نَکده گُفت:

" اگه تُو راس مُوگی تِلاوت کُو. " فولاد پادشاه دَ آوازِ خوش شُروع دَ تِلاوت کد. دُخترِ پادشاه از خوشی بیهوش شُد. وَختی دَ هوش اَماد گردنِ فولاد پادشاه ره گِرفته بِسیار گریه کد. فولاد پادشاه تَمام قِصای خُو اَز آزار دَدونِ سگِ پیر تا خزانهِ پادشاه تَمام شی بَلدِ دُخترِ پادشاه نَقل کد.

فولاد پادشاه قد دُخترِ پادشاه قاتی خُدا ره شُکر کده زِمی ره سَجده کد. فولاد پادشاه پَس دَ مُلک خُو اَماد. وَختی دَ

شِکار گای خُو رَسِید، دِید لَشکر شی تِیت پَرک پَریشان دَ شِکار گاه مَنده. فولاد پادشاه نَفرا و اَفسرای خُو ره جَمع کده پَس سُونی تَختِ پادشایی رافت. وَختی دَ پای تَخت رَسِید مَلِکه دَ استقبال شی آماد. فولاد پادشاه پیش آبِه خُو مَلِکه رَسِید. زِمی ره سَجده کده گُفت:

" آبَی خُدا ره شُکر که خُدا جزای گُناى مَره دَ دُنیا از مه گِرفت. "

زخمِ شَمشیر جور

مُوشه زخم زِبو نه

زخمِ شَمشیر جور مُوشه
زخمِ زِبـونـه

دَ زمانای گاه دَ یک وادی کـه بَلق نام دَشت، یک مرتِیکـه زِنـدگی مُوکـد کـه کـار شی چو مَیده کـدو بُـود. اُو هر روز صُوبای گاه تاوَر خُوره قد هیزُم کش گِرفته دَ کوه مورافت. درختای خِنجک ره مَیده کده پُشتِیره جور کده دَ شار مُوبُرد، سودا کده چند قِران حاصل موکد.

اِی مرتِیکه، یک خاتو دَشت کـه زِبونِ شور دَشت. یک مَثل مُوگیه:

"زِبـونِ سُرخ سرِ سَوز ره بَرباد مِیدیه."

دَ اِی قِصّه مو توخ مُونی که زِبونِ شورِ خاتو، سر نَوِشتِ مرتِیکه ره دَ کُجا میرسنه.

یک روز اِی مرتِیکه تاوَر خُوره قد هیزُم کش گِرفته از خانه بور شد. دَ کوه رافت، پُشتِیره خُوره سامو کده دَ یک

کَمر شِیشت. نان خُوره از بوغچلی بور کده شروع دَ خوردو کد.

مرتِیکِہ چوشکن دُو لُقمہ خورده بُود کہ یکدفہ یک شیر غُرش کده دَ بَلے مرتِیکہ رسِید. شیر دَ حال ٹوب کدو بُود کہ مرتِیکہ یک لُقمہ ره جور کده دَ دانِ شیر دَ صد لَرزه و تَرس ایشت. شیر آرام شده دَ رُو بَرُوی مرتِیکہ شِیشت. شیر دَ گُفتو آماد:

" خو رفِیق! مَره قد آزی یک لُقمہ نان و نَمک خُو خرِیدی."

شیر قد مرتِیکہ دوست شُده اُوره یک خِشتِ طِلا دَد.

مرتِیکِہ چوشکن هَر روز دَ کوه مورافت. پُشتِیرِه چو ره سامو کده از شیر خِشتِ طِلا گِرفتہ دَ خانہ پس مورافت. طِلا ره یک مقدار شی ذَخِیره کده یک مقدار شی دَ بازار و شارِ

بَلق سودا کده بَلدے خُو دَرگاه و بارگاه جور کد.

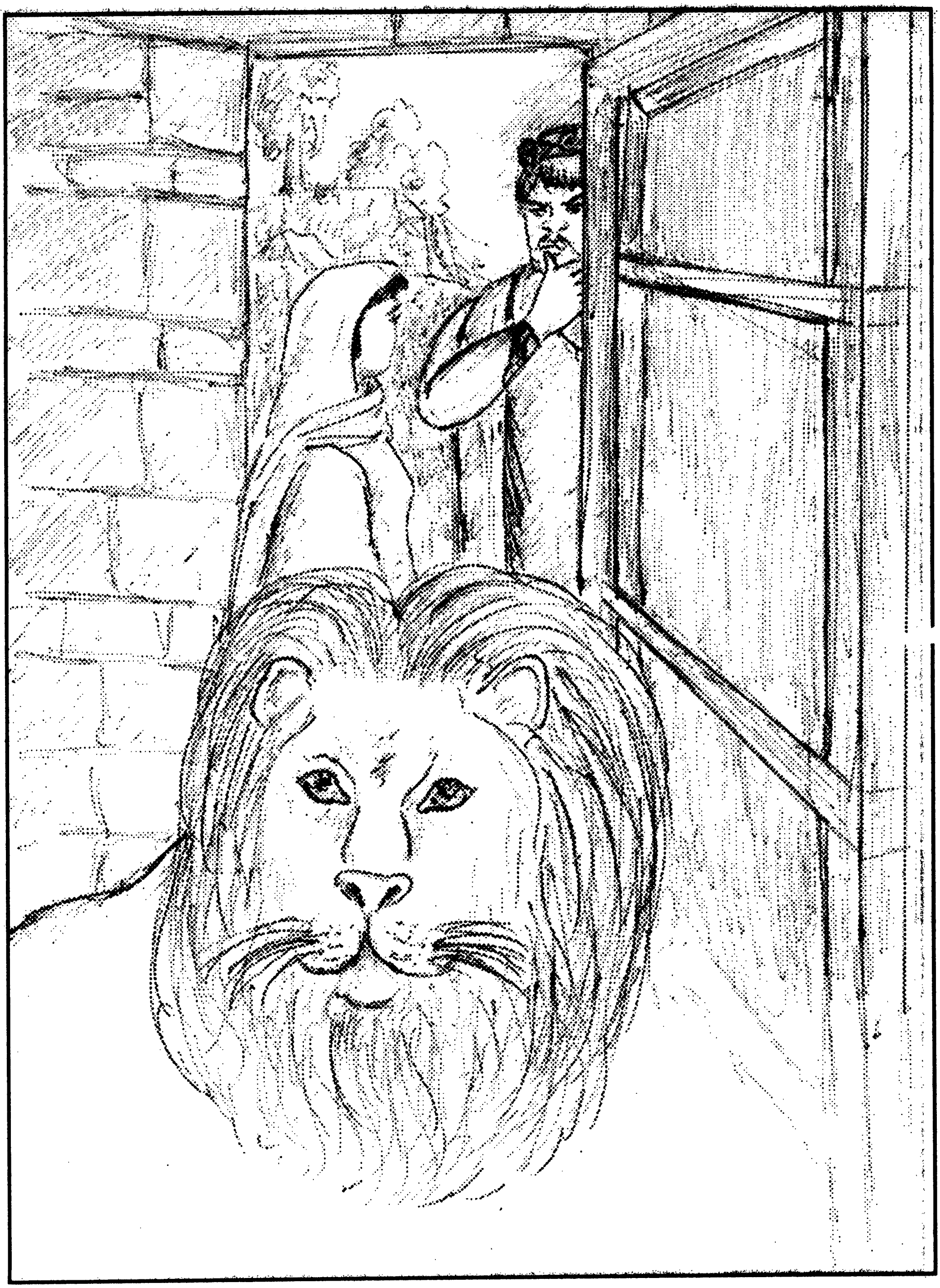
مرتِیکہ چوشکن صایب چَند باغ، حَولی و مُلک شُد. تاکہ یک روز رفِیق خُو شیر ره میمانی کد.

شیر دَ خانہ مرتِیکہ چوشکن میمو شُد. خاتونِ مرتِیکہ بَلدے شیر چَند رَقم غذا جور کده بُود. شیر دَ خانہ مرتِیکہ چوشکن رافت. مرتِیکہ چوشکن یک بَره ره کباب کده مَند. یک ریزه تیبشی ره پیشِ شیر اَوُرد. شیر نان خورده قد مرتِیکہ خدا حافظی کده بُور شد.

شیر دَ بُور شُدو از مَنہ خانہ بُود کہ خاتو قد شُوی خُو گُفت: "مرتِیکہ، میمو خُوب میمو یہ، مگر اَفسوس کہ آوِ دان شی تیبشی ره مُردار کد."

شیر کہ اِی توره ره شنِید، تَمام شی آتِش گِرفت. دَ بِسیار سَختی حوصِلہ کده رافت.

صوبا کہ مرتِیکہ دَ کوه رافت وختی دَ پیش شیر رَسِید، دِید، شیر دَ قار دَ جگہِ خُو شِیشتہ. شیر مرتِیکہ ره اَمر دَد کہ کُنڈِه درخت ره دَ پیش دان شی بُوبره. مرتِیکہ

چوشکن کُنڈِه درخت ره پیش شیر اَوُرد. شیر گُفت:

" تُوره اَمر مِیدیم که قد تاوَر خُو ماکم دَ سر مه دے."

مرتِیکه اگر مگر کده قبُول نکد، شیر دَ قار غُرش کده گُفت:

" اگه اَمر از مَره قبُول نکدی تُوره دُو پاره مُونُم. اَله، زُود قد تاوَر دَ سر مه زَده دُوتا کو. تا یک سالِ دِیگه نَزدِیک مه نه یی."

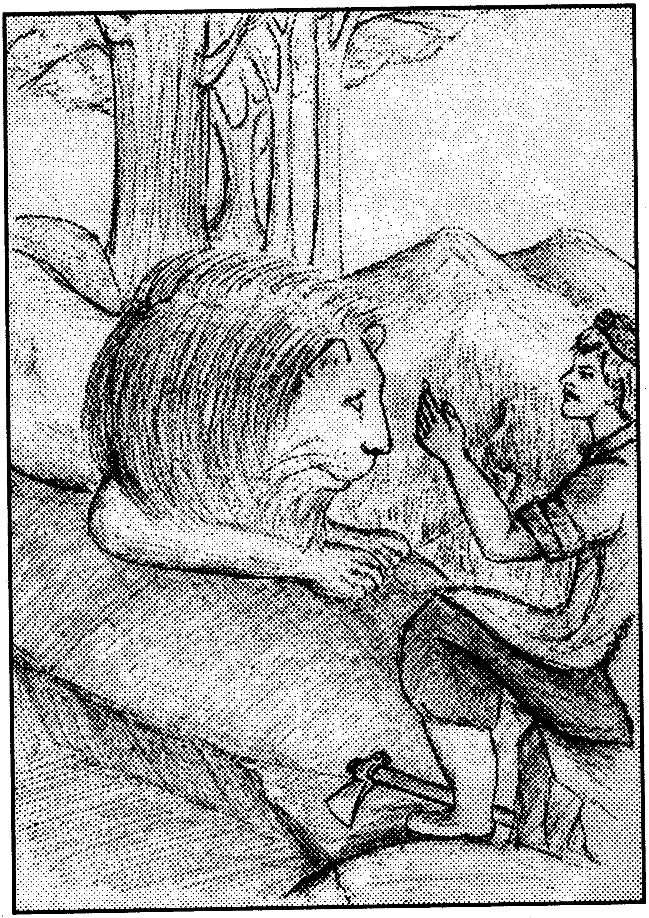
مرتِیکِه چوشکن دَ مَجبُوری، تاوَر ره بال کده دَ بَللے سرِ شیر شیو کد. شیر یک غُرش کد که زمِی دَ لرزه اَماد. شیر کُنڈِه درخت ره قد دَندو گِرفته دُو پاره کد.

مرتِیکِه چوشکن رافت تا یک سال گُم شد. نَزدِیک شیر نه اَماد.

یک سال تیر شُد. مرتِیکِه چوشکن دَ پیش شیر رافت. وختِی پیش شیر رَسِید، دِید که شیر دَ جای خُو جور و تَیار شِیشته.

شیر که چوشکن ره دِید گُفت:

"بِیه رَفِیق، بِیه که
بَعد از یک ساله که تُوره مِینگرنُم."
مرتِیکِه چوشکن رافت پیش شیر، شیر سر خُو نِشو دَده گُفت:
"رَفِیق کُدم زَخم دَ سر مه مِینگرنی؟"

چوشکن جای تاوَر ره توخ کده گُفت:
"نه، کُدم زَخم دِیده نَمُوشه."
شیر گُفت:
"اینه رَفِیق! جای زَخمِ تاوَر که تُو زَده بُودی جور شده لیکن جای زَخمِ زِبو که خاتُون تُو زَده، جور نَشُده.
رَفِیقی اَز مو و اَز تُو دَ

اَمِیـنجی تـامو شُد."

شیر مرتـیـکهِ چوشکن ره یـک خِشتِ طِلا بـَسم دَده گـُفت:

" اَز مو اَز تـُو خُدا حافِظ."

مرتـیـکه دَ صَد افـسوس قـد شـیـر خُدا حافِظی کـده سُونـی خانـهِ خُو رَیـی شُده رافت.

آلی مو اَم فـامِیدی کـه ایـچ وَخت کـس ره زَخمِ زِبـو نـَزنـی چره کـه:

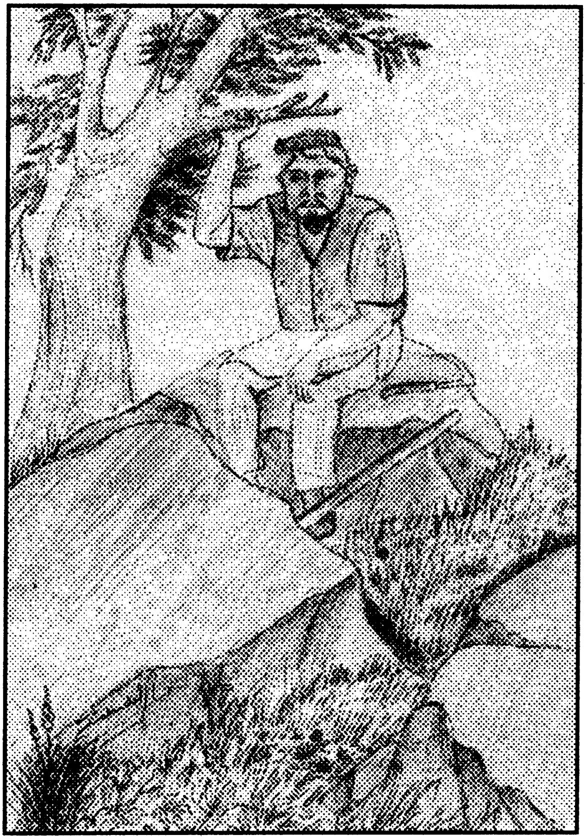
" دِلِ مَیده ره پـَترے آیـی نـَمِیگره."

بەکەس کدی

بەخود کدی

بـہ کَس کدی بـہ خود کـدی

دَ زمانـای کـہ مردُم دَ دَره ها زِیـادتـر زِنـدگـی مُوکـد و دَ شار مردُم کـم بـُود. دَ یـک وادی کـہ نـام شی وادی سَوز گـردو بـُود، یـک مرتـِیـکـِہ خارکش زِنـدگـی مُوکـد. اِی مرتـِیـکـِہ خارکش هَمیشہ کـہ سُونـی دَشت بـَلدے خار کَـندو مورافت قـد خود خُو مُوگـُفت:

" بـہ کَس کـدی بـہ خود کـدی، بـہ کَس کـدی بـہ خود کـدی. "

یـک خاتـُو کـہ دُو بـَچہ دَشت، هَمیشہ وختـِیـکـہ آوازِ

مرتِیکِہ خارکش مِیشنَوِید، قد خود خُو مُو گُفت:

" اِی مرتِیکہ عَجب دیونہ یہ، چِطور دَ کس کدی دَ خود کدی. "

یک روز اِی خاتُو یک ٹِیکی پُختہ کد، دَ قد ٹِیکی کم زار گَڈ کد. ٹِیکی رہ بُردہ سرِ رای مرتِیکِہ خارکش شِیشت. وختیکہ خارکش آماد، خاتُو رہ دِید کہ دَ سرِ راہ شِیشتہ. خارکش کہ پیش خاتُو رَسِید، گُفت:

" بہ کَس کدی بہ خود کدی. "

خاتُو سَلام کدہ گُفت:

" لالَی اِی نانِ نَذرہ. "

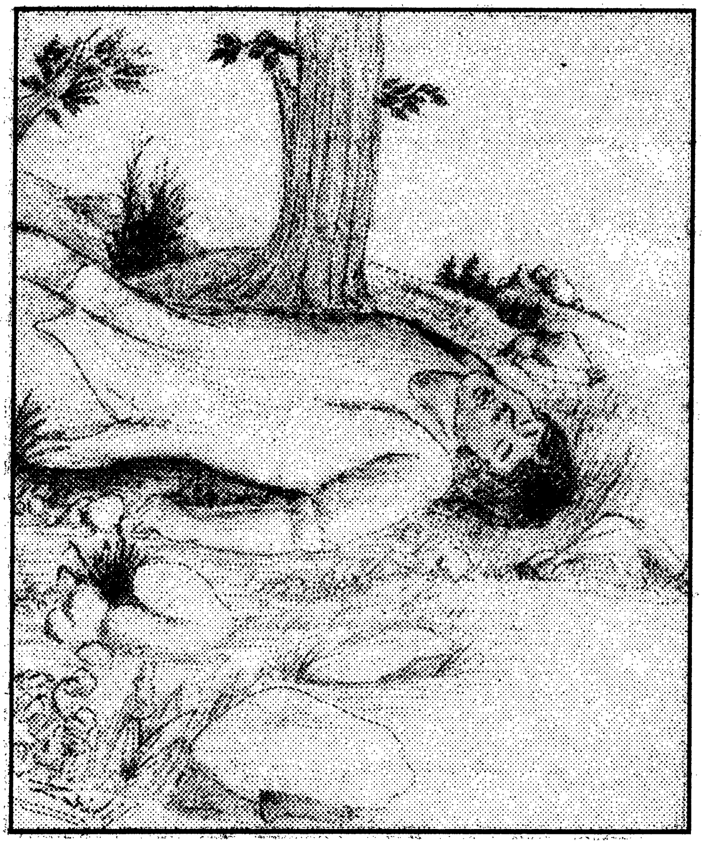
نان رہ دَ مرتِیکِہ خارکش دَد، خارکش ٹِیکی رہ گِرِفتہ رافت.

خاتُو قد خود خُو خَندہ کدہ گُفت:

" آلی معلُوم مُوشہ کہ دَ کَس کدی دَ خود کدی. "

مرتِیکِہ خارکش سُونی کوہ رافت کہ خار کندہ، پُشتِیرہ جور کنہ. پُشتِیرہ رہ دَ بازار بُردہ سَودا کنہ.

مرتِیکه رافته رافته دَ بَچِه خاتُو که بَلدے شِکار دَ کوه رافته بُود سر خورد. بَچِه خاتُو از مرتِیکه پُرسِید:
" اَو لالَی خارکش، یگو کم نان نَدرِه، ما بِسیار زِیاد گُشنه شُدوم. امروز شِکار اَم گیر نَماد."
خارکش ٹیکی ره دَ بَچِه خاتُو دَد. بَچِه خاتُو نان ره خورده سُونی خانه رافت. وختِیکه دَ خانه رَسِید، سرِ جگه اُفتاد، از کورِه خُو گرِفته شُروع دَ ناله و فَرِیاد کد.

خاتُو که بَچِه خُوره ناجور دِید پُرسِید:
" بَچیم تُوره چِیز کده؟"
بَچِه خاتُو تَمام قِصای خُوره بَلدے آبه خُو گُفت:

خاتُو فامِید کـه بـَچِہ شی ٹِیکی پُر زار ره خورده.
بـَچِہ کـٹِہ خاتُو فَوت شُد.
خاتُو بـِسیار اویے کده از کدِہ خُو پـیشمو شُد، لـیکن ایـچ فـایـده نـَدشت.

بـَچِہ ریـزِہ خاتُو کـہ جِرکـہتُو نـام دَشت دَ خانـہ آماد. وختِیکـہ بـِرار خُوره دِیـد کـہ فَوت شُده از آبـِہ خُو پـُرسان کـد کـہ چَره بـِرارِ کـٹِہ شی مُرده، آبـِہ شی گـُفت:
" بـہ کَس کدی بـہ خود کـدی. ما خارکش ره زار ددُم لـیکن لالـے تـُو زار ره خورده."

کـٹـہ بـَچِہ خاتُو کـہ مُرد، خاتُو و جِرکـہتُو بـَچِہ شی زِیـاد نـادار شُد. از مالِ دُنـیا فـَقط یـک بـُزِ دوشِی مَند. یـکروز کـہ آرد دَ کـنڈو، گـندُم از قُرخ تـامو شُد، خاتُو بـَچِہ خُو جِرکـہتُو ره گـُفت:
" بـُز ره دَ بـازار بـُرده سَودا کـُو، تـا یـَگو مُشت گـندُم، یـک کـَپـہ آرد پـَیدا کـنی."

جِرکـہتُو بـُز ره کـوتـل کـُده سُونـی بـازار رَیـی شُد.

وختِیکه از آغِل بُور شُد، دَ تای یک درخت یک خاتُونِ جوان قد یک نِلغه ره دِید. خاتُو نِیلغه ره شِیر می دَد. مگر شِیر شی خُشک شُده بُود، نِیلغه اویے مُوکد. جِرکه‌تُو بسیار دِل شی سوخت، بُزِ دوشی ره بُرده خاتُونِ جوان ره دَده گُفت:

" دَ کَس کدی دَ خود کدی."

جِرکه‌تُو دِست خالی سُونی دَشت و بیابو رَیی شُد.

خاتُو پِیستونِ بُز ره دَ دان نِیلغه دَد. نِیلغه چوشِیده سیر شُد. خاتُو جِرکه‌تُو ره دُعا کد. خاتُو از سایه درخت بال شُده سُونی آغِل رافت تا یَگو جای بَلدے نِیلغِه خُو پَیدا کنه.

وختِیکه دَ آغِل رَسِید قد آبِه جِرکه‌تُو سر خورد، آبِه جِرکه‌تُو که بُز ره دِید از خاتُونِ جوان پُرسِید:

" اِی بُز ره از کُجا اَوُردِه؟"

خاتُو گُفت:

" ما مُسافِر استوم. دَ راه شُوی مه ناجور شُده مُرد. اِی بُز ره یک نوتک جوان که خُدا عُمر شی بَرکت بِیدیه مه ره دَده

گُفت:

" دَ کَس کدیٚ دَ خود کدی. خود شی سُونی بیابو رافت. "

آبهِ جِرکه‌تُو چِیمای شی پُر آو شُد. دَ خانه رافت گَورِه بَچِه خُو بُور کده اَوُرد، دَ خاتُونِ جوان دَد که نِیلغِه خُو دَ بَین شی خاو کِیلجی کنه.

خاتُونِ جوان دُعا کد:

" خدا که یارِ غریب و بیچاره استه جای اَزی گَورِه بَچِه تُوره تَختِ شایی بِیدیه. "

آبهِ جِرکه‌تُو دِل شی آرام گِرفت و دَ خانه رافت.

از اُو طرف جِرکه‌تُو دَ بیابو سُونی جای نا معلُوم مورافت که یکْ چند دُوز رای شی ره گِرفت. جِرکه‌تُو گُفت:

" دَ از مه ایچ چِیز نِیه لیکن ما شُمو ره یک چِیز مُوگم. "

سرکردِه دُوزو گُفت:

" بُوگی، شاید تورِه تُو اَرزِشِ شِنِیدو ره دَشته باشه. "

جِرکه‌تُو گُفت:

" دَ کَس کدی، دَ خود کدی. "

سرکردهِ دُوزو دَ فِکر رافت، بعد از چَند لَحظه نَفرای خُوره گُفت:

" اِی جوان صایب حِکمت اَسته اُوره آزاد کید."

دُوزو از پیشِ جِرکه‌تُو دُور شُد. جِرکه‌تُو چَند روز راه رافت تاکه دَ یک دَشت رَسِید که نه آو بُود نه آلاف. اُو که چَند روز ره مُونڈِه آلاف خورده بُود، از گُشنگی و تُشنگی دَ یک کَمر اُفتاد. جِرکه‌تُو دَ کَمرِ سَنگ خاو رافت. خاو دِید که لالے شی کالای سفِید پوشِیده تاجِ شایی دَ سر شی دَ یک بلندی ایستا شُده. جِرکه‌تُو از خاو بیدار شُد، فامِید که سَفر شی خَتم به خیر مُوشه. جِرکه‌تُو تا شاو ره دَ بَین خاک دَ سایهِ سَنگ مَند. وختیکه هَوا تَریک شُد، جِرکه‌تُو اَم پَس خاو رافت. شَفق که تازه روشنی شُده بُود، از خاو بیدار شُد.

دَ اِی لَحظه اَز دُور سِیایی پَیدا شُد. جِرکه‌تُو فامِید سِیایی حَتماً لَشکر یا کدم کاروان اَسته. دَ خوشحالی بَلے سَنگ بال شُده شِیشت.

ازُو طَرف سِیایی اَز مردُم یک مُلک بُود که پادشاهِ شی

مُرده بُود. مردُم وختِیکه نَزدِیک رَسِید دِید که دَ بلندی آفتاو بُورشُد یک نفر دَ پیشِ آفتاو شِیشته. مردُم که آدم ره دَ بلندی دِید، زِیاد خوش شُده سُونی بلندی اَماد. مردُم پیشِ جِرکه‌تُو رَسِید، جِرکه‌تُو از جای خُو بال شُد. مردُم دَورِ جِرکه‌تُو جَمع شُد. یک پِیر مرتِیکهِ مُوی سفِید سَلام دَده گُفت:

" اَی عالی جناب! پادشاهِ از مو مُرده، مو رواج دَرِه که دَ اِی بیابو که آدم زاد نیه، قد هَر کَس اَول سر خوردی اُوره پادشاه قبُول کنی. "

پِیر مردِ مُوی سفِید کمر بَندِ طِلایی ره قد شَمشیرِ اَلماس نگار دَ کَمرِ جِرکه‌تُو بَسته کده اُوره سَوارِ تَخت کد. مردُم دَ سُونی مُلک خُو رافت.

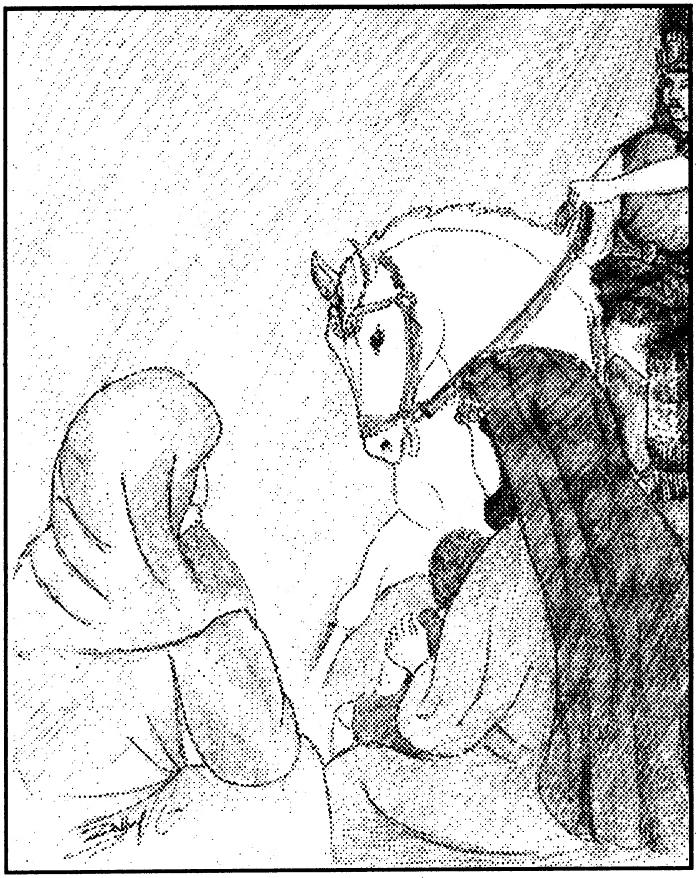
جِرکه‌تُو که زِیاد خوش شُده بُود، خُدا ره شُکر کد.

ازُو طَرف، آبهِ جِرکه‌تُو قد خاتُونِ جوان زِیاد خُوبی کد تاکه خاتُونِ جوان قد نیلغه خُو از آغِل شی رافت. یک روز آبهِ جِرکه‌تُو دَ یادِ هَر دُو بَچهِ خُو اَمده زِیاد اویے کد.

هَمسایہِ شی اَماد گُفت:

" آبہِ جِرکہتُو اِمروز شاهِ مُلکِ تُرکِستو دَ وادی سَوز گردو اَمده از آغِل از مو تیر مُوشہ. بِیہ دَ سیلِ شاه بوری کہ غَم تُو کَم شُنہ.

جِرکہتُو کہ شاهِ مُلکِ تُرکِستو شُده بُود، بَلے آسِ اَبلق دَ وادی سَوز گردو اَماد. دَ بَینِ مردُم چِیم شی دَ آبہِ شی خورد، از آس تا شُده پیشِ آبہِ خو اَماد، سَلام کد:

" سَلام مَره شِناختی، ما جِرکہتُو اَستوم. "

آبہِ جِرکہتُو بَچِہ خُوره دَ بَغل خُو گِرفتہ زِیاد اویے کد، دَ آخِر گُفت:

" بـَچیم خارکش راس مُوگـُفت، "دَ کـَس کـدی دَ خود کـدی." ما بـَچهِ خاتـُونِ غریـب ره گـَوره دَدُم، خُدا بـَچیم ره تـَختِ شایـی دَده.